

brúkarateigurinn

Hanus Wardum, landbúnaðarráðgevi:

Eplagoymsla

Efn treytin fyrri, at eplu kunnú komast í stærri mongdum, er, at eplini eru staðin, tá ið tey verða tikin upp. Hetta vil siga, at bløðkan meira og minni er fœlnað, áðrenn ein tekur upp. Flusið á eplum, ið ikki eru staðin, er ógvuliga tunt, og tað skal litið og einki til, fyrr enn hesi kunnú skaðast. Meðan eplið veksur, er flusið ógvuliga tunt, men tá ið eplið búkast, verða tað fleiri lög uttan á ti, og tá er ikki so skjótt at skaða hesi, og ymiskar sjúkurlæknar sleppa ikki frammat. Aftaná at bløðka og visi eru fœlnað, eigur heldur ikki at ganga long tíð, áðrenn tikið verður upp — hægst einir 14 dagar — av tí at skjótt er, at vatnrot kemur í tá.

Mest vanligu og rætta hugsanin er, at eplini eiga at verða tikin upp, tá ið tað er turrveður. Um eplini eru vát og harafturat skitin, er ógvuliga torført at goyma tey, uttan at spilla kemur í.

Vátveður, kuldi og hiti skaða

Tað eru gjørdar nógvar royndir á hesum økinum. Úrslitini sýna, at eru eplini tikin upp í vátveðri, so verða tey meiri og skjótari rotin. Í nøkrum royndum máttu 38–74% skiljast frá sum rotin og ikki etandi. Restin av eplunum, ið syntust at vera góð, nældu ógvuliga illa, og

frá 26–56% nældu yvirhøvur ikki. Tað sigur seg sjálvt, at ein ikki kann vænta góða grøði av tilfíkari set. Tað er eisini ein royndur lutur, at orsekinar til vánaligt goymsluúrslit og at eplini næla illa, oftani er, tá ið heystið var vát.

Fleiri royndir sýna eisini, at eplir tola ógvuliga litið stoyt og slag, tá ið tað er kalt í veðrinum. Verða eplini tikin upp ella skild, tá ið tey eru kæld, kunnú tey lættliga fáa skaða uttan at ein beinleiðis sær tað á teimum. Tað eru nógvar, ið mæla til, at lata eplini fáa ein hita uppá 10–12 hitastig, áðrenn ein t.d. byrjar at skilja. Eisini eigur ein at rokna við, at jørðhitin ikki eigur at fara niður um eini 8 hitastig, tá ið tikið verður upp.

Meðan eplini verða goymd, kann nógvar ymisk spilla koma í, sum ein ikki beinleiðis sær, men sum kann gera stóran skaða, t.d. um ein skal nýta nakað til set. Tær mest vanligu spillurnar eru hita- og kulda-skaði. Av og á kann ein siggja, at epli eru meira og minni myrk innar, og er orsekin aloftast, at eplini hava havt tað ov heitt, ella rættari er orsekin, at eplini hava fingið ov litið av luft. Er hitin í goymslunum ov stórir, anda eplini meiri (tey brúka luft og geva m.a. vætu frá sær), og er ventilasjónin vánalig, verður øll luftin brúkt og

tað verður mest av koldioksyd, t.v.s. at eplini beinleiðis kvalast. Innan verða eplini fyrst grálígr, brún ella reyðlítt, og at enda svørt og holur innar. Verða tilíkt epli brúkt til set, kann úrslitið verða tað, at tey als ikki næla ella at nálirnar, ið koma, verða tunnar sum træðir og eru virðisleysar. Tí er altíð gott, um ein hevur umstøður at leggja setina at næla, soleiðis at henda óvissan ikki er til staðar.

Spillan nærast

Spilla av ymiskum slag í eplum tykist at nærast ár um ár. Orsekinar kunnú vera fleiri. Veðurlagið hesi seinastu árin er ein, men óivað er størsta orsekin, at menn í størri mun enn áður keypa vanligt etingarepli og brúka til set. Hetta má fráráðast í øllum førum. Vanlig etingarepli eru ikki kannaði fyrri ymiskar sjúkurlæknar og nógvar av ringastu eplaskjúkunum fylgja og breiða seg við setini. Brúkið tí bert set, har seðil fylgir við eplasekkinum, sum skilgiga sigur frá, at eplini eru góðkend at nýta til set.

Frægast er at goyma eplini í trækessum. Teir kunnú vera um 80 cm í fýrakant og tað sama høgr. Veggirnir eru tættir, meðan rimar eru í botninum, og hesin má ikki liggja heilt niðri á gólvinum, men einar 10 cm uppi frá. Er eplakassin tættur og tiskila ventilasjónin litið og eingin, vilja tey ovastu eplini næstan altíð vera vát, av tí at hin heita og vata luftin í neðra í kassanum fer upp eftir og møtist við kaldari luft hægri í kassanum. Tann

heita luftin verður tí avkøld og gevur vætu frá sær. Á tilíktum vátum eplum hava rotbakteriur bestu vakstrarlíkindi. Kassin eigur at standa turt, myrkt og kalt (helst eini 6–8 hitastig). Hann má ikki standa soleiðis, at hann fær beinleiðis trekk. Best er um hann kann standa í einum turrum og kældum kjallara, har eitt vindeygja kann standa opið.

Handfarast varliga

Er veðrið vát, tá ið ein tekur upp, eiga eplini at breiðast á kjallargólvið at tarna, soleiðis at tey eru mest møgulega rein at koyra í kassan. Tá eigur ein samstundis at skilja skað og spilt epli frá. Handfar eplini varisliga. Lat eplini liggja javnt í kassanum. Er rúgván hægst á miðjunni ella úti við onkran vegg, vil ta mesta av ventilationsluftini fara út har sum rúgván er lægst, og tiskil fær ein eina ójavna ventilasjón, og litla ventilasjón, har rúgván er hægst. Eplini kann ein fjala við hessian (jute-sekkir), men lat ikki sekkirnar liggja beinleiðis niður at eplunum, av tí at tann heita og vata luftin, ið kemur upp úr eplargúvuni, ger sekkirnar vátar, og liggja hesir niðurat, verða eisini tey ovaru eplini vát, og er vandin fyrri spillu tá størri. Leggið nakrar raftir undir ella fest sekkirnar í krubbu-kantin. Gjøgnum veturin eiga eplini at verða skild 2–3 ferðir. Bein burtur øll meira og minni rotin epli, handfar eplini varisliga, og frægast er, um ein kann hava nakað hægri hita í ruminum, tá ið hetta arbeiðið verður gjørt.

Sjónvarpsfelagið

Leygardagin 16. februar

Kl. 15.00 Ítróttur
Kl. 18.00 Liðugt

Kl. 19.30 Teknifilmur
Kl. 20.39 TV-Aktuelt.
Tá heimurin fekk gullfepur
Kl. 21.34 Adlibitum. Endursending
Kl. 22.16 Njónsarin, sum kom inn í ringin
Hetta er sætta og seinasta sendingin í røðini
Kl. 23.05 Liðugt

Sunnudagin 17. februar

Kl. 15.00 Ebenezer. Føroysk sending
Kl. 15.35 Stóra symfoni Schubert.

Tað er Christoph Eschenbach, sum stjórnar Radiosymfoniorkestrinum í Berlin. Symfoniin vit skulu hoyra er 9. symfoni í C-dur. Franz Schubert skrivaði sína niggjundu symfoni tað seinasta árið hann livdi. Henda symfoniin fekk navnði "Tann stóra"

Kl. 16.33 Heystkenslur
Kl. 16.53 Liðugt
Kl. 19.00 Byrjanin til vetrar-OL

Vit siggja her brot úr ymiskum vetrar-olympiadum, sum hava verið undanfarna árin.

Kl. 19.48 Við tráuni
Rithøvundurin Per Arne Wallin greiðir her frá stuttleikafisking. Vit eiga øll at kenna okkara ábyrgd mótevogis náttúrini, og at hugsa okkum fleiri ferðir um, áðrenn náttúruøki verða lögð til ídnaðarendamál. Tað er svenska sjónvarpið, sum hevur tósáð við hann. Sendingin er upptikin í Norrbotten.
Kl. 20.31 Hans Sundstein. Triðja sending
Kl. 21.16 Stanley og Livingstone (s/h amerikanskur filmur). »Dr. Livingstone I presume». Kend orð, søgd tá Stanley og Livingstone hittust í Afriku. Høvuðsleiklutin í filmunum hevur Spencer Tracy, sum leikar hin tíðindasvangi blaðmaðurin Henry Stanley, sum setti sær fyrri at hitta trúððaran Livingstone í Afriku.
Kl. 22.54 Liðugt

Leygardagur 16.

09.05 Lørdagsnovellen
Mariane, av den portugisiske forfatteren Miguel Torga
12.30 Radioteatret
»Saken J. Robert Oppenheimer» av Heine Kipphardt (1)
14.00 Trafikk og musikk
14.45 Vinterlekene 1980
20 km skiskyting
15.35 Vinterlekene 1980
17.00 Brev fra vår korrespondent
Elnar Seljevold, Moskva
17.25 Dagens bok
Sara Lindmann: Vredens barn
18.00 Ønskediktet
19.15 Fem minutter for meg selv.

Refleksjoner og lette

toner
21.20 Selv i den beste familie
Kort-komede av Eva Schram og Terje Hoel
22.05 Bare si det!
Finurlige oppgaver for kvikke tunger

Sunnudagin 17.

08.15 Barnetimen
09.55 Høgmesse i Ørkdal kyrkje, Sør-Trøndelag
11.00 Cellosonate av Vivaldi
11.45 Radioteatret
13.05 Den røde hane galer for ofte
Fra en debatt under Landbruksveka om brannforebyggende tiltak
14.05 Fra naturens verden
14.10 Vinterlekene 1980
15.35 Vinterlekene 1980

16.00 Slik låt det før
Folkemusikk i utval fra arkivet
16.30 Boller og ris på mange vis
16.55 Ungdommens radioavis
18.00 Vinterlekene 1980
20.05 Bokkvelden
Irske noveller forfatter i mesterklasse: Frank O'Connor. Brev fra den unge Sigrid Undset til en svensk venninne: »Kjære Dea»

Mánadagin 18.

07.35 Hos legen
09.10 Skrift og magi
13.05 Middagsstunden
13.30 Etter skoletid
14.00 Vinterlekene 1980
15.05 Musikkbussen
Post, plater og prat
16.40 Ønskekonserten

18.30 Pop spesial
19.15 Der bor du
Et studieopplegg om miljø og bosted

Týsdagin 19.

09.10 Her ved vår skole
1 dag: Skådalens skole for hørshemmede, Oslo
13.05 Middagsstunden
14.00 Etter skoletid
Opp fra skrivebordskuffen! Magasin for skrivelystne unge
14.30 Vinterlekene 1980
15.35 Vinterlekene 1980
16.15 Salmer og sanger vi gjerne hører
16.45 Vinterlekene 1980
19.30 Musikk aktuelt
20.00 Magesmerter og høyt blodtrykk
20.20 Kanskje på Norsk-toppen
20.40 Radiosporten
21.30 Norsk jazzkveld